

ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Квасниця О.В.

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія

Білобран Г.Ю.

студентка 5 курсу напряму підготовки «Фінанси та кредит»

Стасюк М.В.

студентка 5 курсу напряму підготовки «Фінанси та кредит»

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

Місцеві бюджети відіграють важливу роль у розвитку країни в цілому, так як забезпечують фінансовий розвиток територій держави, виявляють ефективність впливу місцевих органів влади на розвиток економічного потенціалу їхніх територій. Вони закріплюють економічну самостійність місцевих органів самоврядування, що сприяє активізації господарської діяльності, дозволяє розвивати і розширювати економічний потенціал регіону, ефективно використовувати резерви фінансових ресурсів [1].

Проблемами розподілу та формування доходів місцевих бюджетів займалися такі провідні науковці: Н. І. Власюк, О. О. Сунцова, Ю. В. Пасічник, О. П. Кириленко, О. І. Кремень, В. М. Кремень, В. М. Федосов, Н. Г. Чуйко, С. І. Юрій та інші.

На сучасному етапі розвитку України найбільш актуальним стає питання економічного й соціального розвитку регіонів, що потребує зміцнення їх фінансової незалежності. Однак проблеми фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування щороку збільшуються. Постійна нестача фінансових ресурсів, нестабільність дохідних джерел місцевих бюджетів та їх залежність від бюджетних трансфертів зумовила провести владою певні кардинальні дії.

Для забезпечення фінансової спроможності органів місцевого самоврядування, в Україні відбуваються процеси децентралізації місцевих органів самоврядування. У грудні 2014 року разом з бюджетом на наступний рік Верховна Рада прийняла закон про реформу міжбюджетних відносин, який кардинально змінив фінансові потоки між державним і місцевими бюджетами на користь останніх.

Децентралізація дала змогу суттєво розширити дохідну частину місцевих бюджетів за рахунок збільшення ставки відрхувань окремих податків, а також передачі частини податків виключно на місцевий рівень. Важливим завданням впроваджених змін є перехід до системи цільових трансфертів, спрямованих на компенсацію видатків органів місцевого самоврядування, розширення фінансової бази органів місцевого самоврядування та запровадження максимального рівня прозорості використання бюджетних коштів органами місцевого самоврядування. Основною метою, яка покликана здійснити децентралізація – є пошук достатніх обсягів фінансових ресурсів, які б в повній мірі забезпечили фінансову незалежність місцевих бюджетів бюджетної системи України.

Впровадження нових змін супроводжувалось і змінами у сплаті прибуткового податку. Були закріплені єдині нормативи відрхування ПДФО за бюджетами кожного рівня – 25% зібраного на території податку йде до державного бюджету, 15% – до обласних бюджетів, 60% – до бюджетів міст обласного та районного значення, об'єднаних громад. Також відбулось відрхування плати за адміністративні послуги до місцевих бюджетів. З'явився 5-ти відсотковий акцизний збір з роздрібних продажів. Відбулись зміни по

вирахуванню екологічного податку. Також розширилась база оподаткування податку на нерухомість і запровадили відрахування до обласних бюджетів 10% податку на прибуток, який раніше повністю надходив до держбюджету.

Згідно з оперативною статистикою, доходи на місцях продовжують зростати високими темпами. Так, за січень–березень 2016 року в місцеві бюджети отримано 35.1 млрд. грн. доходів (без урахування міжбюджетних трансфертів), що на 26.4% (7.3 млрд. грн.) більше, аніж за 1 кв. 2015 року. Левова частка приросту доходів забезпечена ростом ставок податків – приростом ПДФО (+5.1 млрд. грн.), модифікованим земельним податком (+1.8 млрд. грн.), єдиним податком (+1.2 млрд. грн.) та інфляцією, що забезпечила ріст акцизів (+1.1 млрд. грн.) [2].

Ефективним джерелом зміцнення ресурсного потенціалу місцевих бюджетів України є місцеві податки та збори. Саме тому одним із пріоритетних напрямів щодо формування ресурсної бази місцевих бюджетів має стати підвищення самостійності місцевих бюджетів шляхом зростання ролі місцевих податків та зборів у структурі їх доходів. Отже, за нинішніх умов при розв'язанні проблеми формування доходів місцевих бюджетів головну увагу приділяють не забезпеченню ефективного функціонування багаторівневих систем, зокрема бюджетної системи України, а наповненню доходів місцевих бюджетів «достатнім» обсягом доходів. Але саме признання таких систем полягає у створенні умов для ефективного надання суспільних благ і послуг, які, на відміну від ринкових, надають усім споживачам в однаковому обсязі й фінансують за рахунок податків, що встановлює та збирає держава.

Для покращення проблем функціонування механізму фінансового забезпечення місцевих бюджетів потрібно перш за все реформувати бюджетну систему України в цілому шляхом збільшення самостійності місцевих бюджетів та сприяння зацікавленості органів місцевого самоврядування нарошувати власні доходи. Також існує нагальна потреба капітальних вкладень в розвиток економіки держави. Це забезпечить розвиток регіонів та збільшить зайнятість населення [3]. Тому потрібно вжити заходів щодо реформування механізму фінансового забезпечення місцевих бюджетів: збільшити дохідну частину шляхом зменшення тіньової заробітної плати, встановити нові нормативи відрахування податків, реформувати законодавчо-визначені соціальні пільги та запровадити Єдиний автоматизований реєстр для осіб які користуються соціальними пільгами; посилити контроль за використанням бюджетних коштів; децентралізувати видатків за окремими бюджетними програмами.

Література:

1. Власюк Н.І. Місцеві фінанси [Текст] : навч. посіб. / Н.І. Власюк. – К. : Алерта, 2011. – 328 с.
2. Про структуру місцевих бюджетів [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://vk.com/doc12051461_440189824?hash=4335b5eb765daa8008&dl=a5041b0f703c8ac09a.
3. Кремень, О. І. Фінанси [Текст] : навч. посіб. / О. І. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 416 с.